

lagoma izpodrinila radikalna) in klerikalna vseslovenska ljudska stranka (prej katoliško-narodna stranka), ki je po volilni reformi pod Beckovim ministrom imela politično vodstvo. Poleg teh dveh strank druge niso prihajale v poštev. Glasilo liberalne stranke je bil, kot že prej omenjeno, »Slovenski Narod«, klerikalne pa »Slovenec«. Človek ve dovolj, če se spomni neverjetnih izgedov teh dveh listov. Vsekakor pa se mora pripomniti, da imajo listi, četudi so glasila političnih strank, navadno neko pristoje, v katerem morejo uganjati svojo lastno politiko; in v njihovi naravi je, da je izražajo v meri poostrelega radikalstva. Če se pa pri tem, in to smo videli, stvar dojava že do izdajstva države, in stranka še vedno ne pristihi svojega lista, da bi se brzdala, potem se more le misliti, da ne smatra tega za zločin.

V resnici veliko vodilnih politikov ni ravnavo drugače kot časopisje. Hribar župan ljubljanski in voditelj liberalne stranke, je leta 1910., torej v času, ko srbska in črnogorska politika že zdavnaj niste bili nič drugega kot priprava za napad na Avstrijo, poslal kralju Nikoli poklonivno brzojavko ob njega kronanju in je dve leti pozneje čestital belgrajskemu županu na srbski zmagi na Kosovem z besedami, da je srečen, da doživlja veliki slovenski dan, o katerem je sanjal v mladosti.

Ker zgodovina slovenskih narodov (treba je le misliti na postajanje ogromne ruske vlasti) izkazuje vse drugače velike in uspešne dneve, se nanaša ta »veliki dan« naravno salo na upanja Srbov, ki so že tedaj širokoustno oznanjali vsemu svetu, da potem ko bo odpravljena Turška, pride na vrsto Avstrija in da pot preko Kosovega vodi v Ljubljano. Dobro se strinja s tem, da je Hribar nekaj tednov pozneje ustanovil neki »Slovenski klub«, ki so ga morale oblasti razpustiti, ko so prišle na to, da je sklenil s srbskimi mesti dogovore, da bi se slovenski zdravniki profesorji in inženirji odpravljali v kraljevstvo. — Ta človek je bil tako drzen, da je ponovno najhujše napadal v občinskem svetu in parlamentu vojaštvo in dal proti neprilicno državi zvestim ljubljanskim Nemcem po svoji stranki zasnovati krvave izgrede 1. 1908., ki so dali nekemu ruskemu listu (Novoje Vremja) povod za pripombo, da je sedaj treba le še pol leta, da se Nemci odrinejo od Adrije. Če se posreči to, potem je iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije in Bosne v malo desetletjih ustvarjena Lombardija, ki je godna za odpad. — Danes je konfiriran in interniran, ko že leta 1910. vlada ni potrdila njegove zopetne izvolitve za ljubljanskega župana. Ker pa ni izključeno, da se pri nas zopet pojavi tak človek v politiki, bo dobro, da se zapomni ta kratki izvleček njegovega delovanja.

Na tak, ničesar se strašče način kot je nastopal Hribar in marsikateri še radikalnejši, toda podrejen njegov strankni pristaši, ni nastopal noben drug vodilni slovenski politik. Vkljub temu pa nikjer ne manjka dvomnosti, ki po stanju stvari tudi niso bile več. Klerikalni politiki (in med njimi tudi taki z znanimi imeni) so se tekom balkanske vojne prav tako zavzemali za Srbijo, kot voditelji liberalnih Slovencev; z vseh strani so skušali Srbom izkazovati ljubezen in jih podpirati. Neki klerikalni voditelj na nekem strankarskem zborovanju na Jesenicah je zahteval, da se »znagovito« prodiranje balkanskih Slovanov ne sme drževati, je nastopal za pripustitev Srbije k morju in jo je tako izpodbujal k trdovratnosti v zahtevi, ki bi bila že tedaj pomenljiva vojno za Avstrijo. Isto je storil neki drug klerikalni voditelj v delegacijah. Da, še meseca marca leta 1914. je imel eden teh voditeljev pred jugoslovanskimi delavci govor, v katerem je skušal delati razpoloženje za entento, dočim je drugi celo dva meseca pozneje govoril v istem smislu! Odločilna razlika je, kedaj se dogaja kaj takega; izražanje želja o smeri, ki naj jo krene politika namram inozemstvu v globokem miru je nekaj čisto drugega, kot pa v časih največje napetosti zagotavljati sovražne vnanje države, da morejo v notranjosti monarhije računati na soglašanje. Tako izkušeni politiki ne delajo kaj takega iz netaktnosti in ne da bi preudarili, kako so morale njihove besede učinkovati zunaj Avstrije!

Radikalci so se večinoma ponašali s svojim srbskim mišljenjem; klerikalci vsekakor nikdar. Če pravi klerikalni poslanec dr. Krek n. pr. »... S slovenskim jezikom pridete do Črnega morja! Ena kri, en jezik, ena dežela!« in bi moral odgovarjati za to, bi brezpogojno izjavil takoj, da ni mislil nič drugega, kot je dejal celo deželni glavar dr. Susteršič: »... Stremeti moramo po trijalizmu, t. j. po tem, da stopi zraven Avstrije in Ogrske še tretji enakopraven činitelj, jugoslovanska država pod žezlom habsburške dinastije.« In če bi deželni glavar dr. Susteršič kedaj mogel reči kaj podobnega k temu, kar smo citirali po dr. Kreku, bi se zopet mogel sklicevati na druge besede dr. Kreka, ki so tako podobne, kot besede dr. Susteršiča, na katere se je skliceval dr. Krek. Na drugi strani bližnje meje pa ni bilo govora o jugoslovanskim državi pod habsburškim vodstvom, temveč o Veliki Srbiji, ki je hotela jugoslovanske dele Avstro-Ogrske pritegniti k sebi, kakor hitro bi se bila čutila dovolj močna za to. Kljub temu pa se je storilo vse, da bi se ojačila Srbija, da bi se njeno »znagovito prodiranje« obvarovalo vmešavanj in Avstrija v tem oslabila z obstrukcijo, preprečenjem vojaških predlog in zanesljivosti v notranjosti; če se je to tudi smatralo za trijalizem, — mi ne smatramo.

Ne trdim, da se je godilo to z jasno zlo voljo. Nikakor nečemo zamolčati, da, hoteli bi, da bo sodba pravilna, celo poudariti, da so se klerikalna stranka in njeni

voditelji večkrat prizadevali, da bi podali dokaze svojega avstrijskega in lojalnega mišljenja; pričakovati je tudi, da se bodo (izriodreni po vojni) zelo glasno sklicevali na to. »Slovenec« je (seveda ko se je leta 1910. stahiše župana Hribarja smatralo za omajano in je bil zaokret potreben tudi v interesu stranke) napadal liberalce zaradi srbofilkega stališča, po umoru nadvojvode-prestolonaslednika je imel dr. Susteršič na nekem zborovanju slovenske ljudske stranke oster govor proti Srbiji in ob drugih prilikah ni redkoma svaril v smislu umernosti. Tudi trijalizem, ta prej omenjeni program preorientacije Avstrije, je teoretično v nasprotju s srbofilskimi stremljenji, dasiravno je delo za njega uredničenje v resnici bila priprava za srbofilsko stremljenje. Da se vidi to v pravi luči, se mora slovenska politika prenotri-vati v zvezi s slovanskim kulturnim gibanjem.

Božič v vojnih bolnišnicah.

Usoda je določila, da bodo narodi Avstrije že tretjič praznovali božič, lepi praznik miru in vojnem hrupu. S tožno skrbjo se mude naše misli pri naših vrlih bratih, ki so v za silo opremljenih vojnih bolnišnicah prikovani na bolniško postelj in ravno na sveti večer, ko se rodbina zbere v ljubem domačem krogu, še bolj težko pogrešajo domače oskrbe. Rdeči križ hoče zato vsakega posameznika razveseliti z majhnim božičnim darom in mu tako vsaj za kratek čas izbrisati iz spomina pretrpljene nezgode.

Ker ogromne naloge vojne stavijo tako velike zahteve na finančna sredstva Avstrijske družbe Rdečega križa, da za nameravana božična darila ni na razpolago dovolj sredstev, se družbeno vodstvo obrača na vse z iskreno prošnjo, da bi ta namen Rdečega križa po svojih močeh podpirali z denarnimi darovi.

Vsakdo naj bi se s podpisanjem te akcije deloma oddolžil ranjenim bojnikom; saj smo vsi dolžni toliko hvalečnosti junaškim sinom Avstrije.

Denarni darovi naj se naslove zveznemu vodstvu Avstrijske družbe Rdečega križa, Dunaj I., Milchgasse 1.

Dunaj, 14. novembra 1916.

Zvezno predsedništvo Avstrijske družbe Rdečega križa.

Poziv.

Podpisujte 5. vojno posojilo!

Vnovič se država obrača do državljanov s pozivom, naj ji stavijo na razpolago svojo finančno moč, da se na vseh frontah uspešni boj proti sedaj pomnoženemu številu njenih sovražnikov dovede do konca.

Kdor podpisše 5. vojno posojilo, okrepi državno moč in s tem gotovo pripomore, da se vojna prej srečno dokonča.

Tudi z osebnega stališča stori nekaj koristnega, ker s tem nabavi papir, ki mu ob prvovrstni varnosti nudi redko visoke obresti.

Zato podpisovalci 5. vojnega posojila ne izpolnijo samo patriotične dolžnosti, nego si tudi zagotovijo zelo ugodno naložitev ka pitla, ki jim bo sedaj kakor posebno tudi pozneje v času miru v največjo korist.

Z zaupanjem se torej zanašam, da se prebivalstvo Primorja, ki je že pokazalo toliko razumevanja za prejšnja posojila, tudi tega prav živo udeleži.

Naj noben prebivalec tega mejnega ozemlja ne pozabi, da pred vsem varuje lastni dom in lastno blaginjo, če da državi to, kar ona potrebuje, da vojno zmagonosno dokonča.

Torej naj povsod, v mestih in po vaseh, vsakdo po svoji moči podpisše 5. vojno posojilo! Tudi najmanjši podpisani znesek bo dobro došel in bo prispeval k dosegu vzvišenega cilja.

Trst, meseca novembra 1916.

C. kr. namestnik:

Dr. baron FRIES-SKENE I. r.

Domače vesti.

Povodom obletnice nastopa vlade Njegovega Veličanstva se vrši 2. decembra v stolni cerkvi pri Sv. Justu slovesna služba božja s Tedeumom.

Namestnik baron Fries-Skene se je s svojega službenega potovanja na Dunaj včeraj povrnil v Trst.

Imena ulic v Istri, Da počaste zapovednika vojske na Soči, gospoda generalnega polkovnika Svetozarja Borojeviča pl. Beine, so istrske občine Baška, Materija, Kastav in Punat imenovale po njem po eno ulico, a občina Volosko-Opatija trg na sedežu občine. Na sporočilo o tem je gosp. generalni polkovnik odgovoril s sledečim pismom predsedniku deželne upravne komisije Istre, dvornemu svet. Lasclacu: Vaše blagorodje zahvaljujem najpriprčneje na dobrotnem sporočilu o počaščenju, izkazanem od nekotiko istrskih občin vojski na Soči, ter Vas prosim, da izvolite izročiti občinskim zastopom mojo najiskrenejšo zahvalo za njihovo patriotično čustvovanje Borojevič, g. p. I. r.

ČESKO - BUDJEVIŠKA RESTAVRACIJA (Bosakova uzorna česka gostilna v Trstu) se nahaja v ulici delle Poste šte. 14, vhod v ulici Giorgio Galatti, zraven glavne pošte, Slovenska postrežba in slovanski jedilni listi.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. — Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem prevzel hlev v ulici Fabio Severo št. 4 (Stari senen trg). Hlev je na razpolago vsakemu. Pripočta se Vinko Živec. 743

Kupujem železino, kovino, volno, bombaž in rabljen papir po primerani ceni. Via dell'Olmo 11. Micol. 742

Petrolejeve, oljeve, blakove in alkoholove sode plačam po visoki ceni! — Kuret, Settefontane 1. 744

Fotograf Anton Jerkič posluje zopet v svojem ateljeju v Trstu, Via delle Poste šte. 10. 2469

Na debelo samo za preprodajalce. Nogavice, sukance, pipe, milo, gumijevе podpetnike, razni gumbi, denarnice, mazilo za čevlje, električne svetiljke, baterije, pisemski papir kopirni svinčniki, zaponke, prstani rdečega križa, krema za brado, šlice, razna rezila, robei, mrežice za brko, platenina, srajce, spodnje hlače, ogledala, ustnike, razne glavničke, zaponke „Patent Knopie“ in drugo prodaja JAKOB LERVI, ulica S. Nicolo šte. 19. 746

Zakljue vsake vrste kupuje prva slovenska trgovina, Jakob Margon, Trst, ulica S. Goli tario 21 (pri mestni bolnišnici). 722

Naprodaj je več kvintalov čokoladnega namiznega »Maršner« in 5 vagonov dalmatinskega vina. Naslov pove Inzer. oddelek Edinosti. (C)

Umetno-fotografični atelje
Trst, ulica del Rivo št. 42 (prilijče) Trst

Izvršuje vsako fotografsko delo kakor tudi razglede, posnetke, notranjost lokalov, porcelanaste plošče za vsakovrst. spomenike.

POSEBNOST: POVEČANJE in VSAKE FOTOGRAFIJE

Radi udobnosti gosp. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, ev. tudi zunaj mesta po najzmernejših cenah.

Trst, ul. del Rivo šte. 42

Kabaret-Varietè MAXIM
Trst - Via Stadlon 10 - Trst

Odprt od 8^{1/2} zvečer naprej

Cena: I. vrste K 2. II. vrste K 1.

Mestna hranilnica ljubljanska
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica

Koncemleta 1915 je imela vlog K 48,500.000
Rezervnega zaklada 1,330.000
Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo o. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane ličene domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopa na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 %, obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 3/4 % odplačevanju na dolg.

Danes dan prodaje

ODREZKOV

M. WEISS — Corso 7—9

PRIJAVE

za

peto avstrijsko vojno posojilo

1) štiridesetletno 5 1/2 % amort. državno posojilo à K 92 netto od K 50. — nom. naprej

2) 1. junja 1922. plačljive državne zakladnice à K 96. — netto sprejema

Živnostenska banka podr. v Trstu
Via Ponterosso 7 in Via Mar. Ter. 20 v lastni palači.
Tozadevna pojasnila se dajo drage volje.